

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande om betänkandet Skolor mot brott (SOU 2024:17).

Er beteckning: SOU 2024:17

Sammanfattning

Länsstyrelsen Skåne tillstyrker inte utredningens förslag 1.1 om förändringar i skollagen men tillstyrker utredningens förslag 1.2-1.9 om justeringar i skollagen.

Länsstyrelsen Skånes ställningstagande till betänkandet Skolor mot brott

1.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800) med tillägg av kapitel 5 Säkerhetsarbete

Länsstyrelsen Skåne tillstyrker inte förslag 1.1 § 4- § 7 då förslagets krav kan öka risken för ineffektivt brottsförebyggande arbete. Se mer under övriga synpunkter.

Förslag 1.2-1.9

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen 1.2-1.9 då förslagen är väl motiverade och innehåller endast mindre justering.

Övriga synpunkter

1.1 Brottsförebyggande arbete

Enligt förslaget ska varje förskole- och skolenhet ta fram en lägesbild och åtgärdsplan. Lägesbilden ska uppdateras och åtgärdsplanen följas upp varje år.

Länsstyrelsen Skåne välkomnar att skolorna ska arbeta brottsförebyggande, men för ett ändamålsenligt och effektivt arbete bör uppdraget formuleras så att det tydligt framgår att skolornas

arbete ska ingå i kommunernas befintliga brottsförebyggande arbete. Vi ser inte att skolans resurser bäst används genom att varje förskole- och skolenhet ska ta fram en egen lägesbild och åtgärdsplan. En kartläggning och analys utifrån ett skolperspektiv bör istället ingå som en del av den lägesbild kommunerna är ålagda ta fram enligt Lag 2023:196 om kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete. Däremot är Länsstyrelsen Skånes uppfattning att det finns ett stort behov av att förtydliga att skolan aktivt ska delta i samverkan t.ex. via SSPF, orosanmälningar och nya regeringsuppdraget BOB.

Kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete (Lag 2023:196) är ännu inte utvärderat och det går därmed inte än att säga hur kommunernas aktuella lägesbild och åtgärdsplaner påverkar brottsligheten i skolan.

Utredningen föreslår ett kommande statsbidrag på 6 kr/invånare för arbetet med kartläggning och åtgärdsplan. Utifrån hur de 21 kr/invånare tillämpats i samband med lag 2023:196, och hur det redan inneburit stora skillnader i kommunernas förutsättningar att följa lagen, bör det tas i beaktande hur mindre kommuner med redan små resurser kan få stöd att tillämpa de förändringar som lagförslaget innebär. Vi är oroade för att detta sätt att fördela statsbidraget för att utveckla skolans brottsförebyggande uppdrag ytterligare ökar skillnaderna mellan stora och små kommuners möjligheter att arbeta brottsförebyggande.

Om förslaget att skolorna årligen ska ta fram lägesbilder och åtgärdsplaner införs föreslås följande:

Den lägesbild som ska tas fram enligt § 4 och årligen revideras enligt § 6 bör komplettera och vara en del av kommunens lägesbild enligt lag 2023:196. Det innebär en revidering minst vartannat år istället för varje år.

Stöd kommer behövas för att respektive huvudman ska kunna leva upp till förändrade krav. Länsstyrelsen Skånes bedömning är att ett omfattande behov kommer att finnas av praktisknära stöd.

Länsstyrelsen Skåne ser gärna att länsstyrelserna får utökad finansierat uppdrag tillsammans med Brå gällande praktisknära stöd utöver befintligt uppdrag att utveckla det regionala stödet till kommunerna i det brottsförebyggande arbetet (Regeringsbeslut 2023). Uppdraget behöver åtföljas av medel som motsvarar förväntad arbetsinsats.

Länsstyrelserna nämns vid flera tillfällen i utredningen men ett förtydligt eget uppdrag utöver det förslag att Brå, SPSM och Skolverket föreslås få uppdrag i utredningen välkomnas.

18.6 -18.6.2 Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter

Det framgår inte att en närmare prövning av barnets bästa har gjorts i förhållande till vart och ett av åtgärdsförslagen. Även om syftet är att förebygga brott och att barn och unga ska känna sig trygga i skolan behöver en djupare analys göras av vilka konsekvenser och risker förslagen kan medföra för barn, i synnerhet när det gäller så ingripande åtgärder som generella kroppsvisiteringar av barn som inte föranleds av en misstanke om brott. I utredningens överväganden går det inte heller att utläsa hur barn har varit delaktiga i processen och vad som har framförts kring respektive förslag utifrån barns åsikter och behov. I de föreslagna åtgärderna har utredningen inte heller analyserat riskerna för diskriminering av barn, vilket är väsentligt om skolan ska få ett lagstadgat uppdrag att arbeta mot brottslighet i skolan.

I den fortsatta beredningen behöver därför omfattande prövningar av barns bästa genomföras vad gäller respektive åtgärdsförslag, med beaktande av barns rätt att vara delaktiga i beslut och åtgärder som rör dem. Riskerna för diskriminering av barn om skolor ska arbeta mot brott, till exempel på grund av etnisk tillhörighet eller på grund av kognitiv funktionsnedsättning, behöver också analyseras och konkreta åtgärder tas fram för att förebygga diskriminering.

Om åtgärderna skulle införas krävs också kunskapshöjande åtgärder för all skolpersonal kring rättigheterna för barn enligt barnkonventionen, diskrimineringslagen, skollagen, brottsbalken och andra relaterade lagar, i synnerhet för den personal som kommer att utföra arbetet, till exempel kroppsvisitationer.

Det är därtill väsentligt att barns rättigheter tydligt framgår och integreras i framtagandet av stödmaterial, beredningsplaner, metodstöd mm så att en prövning av barnets bästa sker i praktiken på skolorna i utförandet av åtgärderna. För att garantera att barnens rättigheter tillgodoses bör den fortsatta beredningen ske i samverkan med Barnombudsmannen och organisationer som företräder barn.

18.9 Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

Skillnaden mellan kvinnor och män i fråga om utsatthet för brott mot enskild person visar att en betydligt större andel kvinnor är utsatta för sexualbrott. Vad gäller övriga brottstyper påtalas att män uppger utsatthet i större utsträckning. Uppföljning som gjorts vad gäller det jämställdhetspolitiska delmålet om en jämställd utbildning visar att flickor som grupp känner mindre trygghet och tillhörighet i skolan än pojkar som grupp. Flickor blir i högre utsträckning utsatta för sexuella trakasserier och verbala och sexuella kränkningar. På gruppnivå når pojkar sämre studieresultat än flickor. Uppföljning visar också att pojkar utsätts för mer fysiskt våld och hård jargong i skolan.

Flickor och pojkar har i stora delar inte samma förutsättningar i skolan idag. Utifrån ovan bör ett tydligare jämställdhetsperspektiv beaktas i de förslag som utredningen ger. Utredningens förslag utgår delvis från hur goda förutsättningar ska skapas för pojkar och flickor att klara skolan. Utredningen uppmärksammar särskilt betydelsen av god skolanknytning och goda skolprestationer som skyddsfaktorer mot normbrytande beteende och kriminalitet. För att kunna nå målet om goda skolprestationer behövs, utifrån ovan, krav om ett tydligt jämställdhetsperspektiv i skolornas lägesbilder utifrån bland annat könsuppdelad statistik eftersom behoven och förutsättningarna för flickor och pojkar ser olika ut. Vidare behövs ett jämställdhetsperspektiv i arbetet med att identifiera normbrytande beteenden som kan se olika ut för pojkar och flickor.

Skolans jämställdhetsuppdrag kan delvis stärka de förslag som ges i utredningen. Skolans uppdrag är dock komplext och skolpersonal behöver bättre förutsättningar för att kunna genomföra det. Tillräckliga resurser och generella satsningar på en ökad kvalitet och likvärdighet mellan skolor och grupper av elever är centralt för att nå målet om en jämställd utbildning och för att minska utsattheten för flickor och pojkar att hamna i kriminalitet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Ola Melin med brottsförebyggande samordnare Anna Nordin som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Patrik Åkesson och Ulrika Jerre medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.